

Córais Mhúiríniú: Pílí & Araidí Coimeádta

Comhairle Cathrach
Bhaile Átha Cliath
Dublin City Council

Déanann múiríniú, a bhaineann leas as an bpróiseas nádúrtha bitheolaíoch dianscaoilte, ábhair tírdhreacha & gairdín agus blúirí bia a dhíorthaítear ó phlandaí ina n-ábhar dorcha, brioscach agus créiteach. Tá boladh taitneamhach créiteach ar an múirín a tháirgtear, tá sé saibhir i gcothaithigh agus lán beatha. Nuair a úsáidtear múirín é i do ghairdín agus ar do phlandaí, cothaíonn múirín éiceachóras na beatha san ithir agus scaoileann sé cothaithigh go mall ar féidir le plandaí a ionsú go héasca. Tá úsáid múirín mar bhunús le hithreach sláintiúil a chothabháil chun fás plandaí a spreagadh agus gairdín nó tírdhreach álainn a chruthú.

Conas a oibríonn carn múirínithe nó bosca bruscair coinneála?

Is modh éighníomhach, fionnuar agus mall é seo chun múiríniú a dhéanamh. Ní chuirtear ach ábhair ghairdín agus ciumhsóga tírdhreacha leis an gcarn nó leis an aonad coinneála de réir mar a ghintear iad. De réir mar a dhianscaoileann siad, crapadh agus socraíonn siad síos, rud a ligeann duit níos mó ábhar a chur le do charn nó do bhosca bruscair.

Má líonann tú do bhosca bruscair laistigh de 6 go 12 mhí agus mura bhfuil na hábhair ag socrú síos le go mbeidh tú in ann níos mó ábhar a chur leis, ansin d'fhéadfadh go mbeadh múirín críochnaithe ag an mbun ar féidir leat a bhaint le húsáid i ngairdín na scoile nó sa tírdhreach mórthimpeall ort. scoil. Tar éis an múirín críochnaithe a bhaint, beidh go leor spáis ann chun ábhair úra a chur leis arís.

Má thógann sé níos lú ná sé mhí bosca bruscair a líonadh, d'fhéadfadh go mbeadh níos mó ná bosca amháin ag teastáil uait. Ligeann an dara haraid duit bosca bruscair nua a líonadh fad a leanann an seacharn ag déanamh múirínithe. Nuair a bhíonn an bosca bruscair nua lán, ba chóir go mbeadh an chéad cheann réidh le baint.

Cad iad na hábhair is féidir agus nár chóir a mhúiríniú i chairn agus i mboscaí bruscair?

Mar is gnáth, tá sé tábhachtach an meascán d'ábhar glas agus donn i do mhúiríneoir a chothromú

Go maith don charn/araid mhúirín

- ✓ Ábhair gairdíní agus tírdhreacha neamh-adhmaideacha lena n-áirítear gearrthacha féir, fiailí, duilleoga, seanbhláthanna, plandaí, craobhóga beaga agus toir Berradh.
- ✓ Briseadh bia de dhíorthú plandaí – féach na rannáin seo a leanas.

Ní mholtar é don charn/araid mhúirín

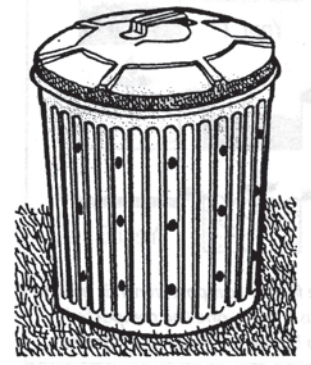
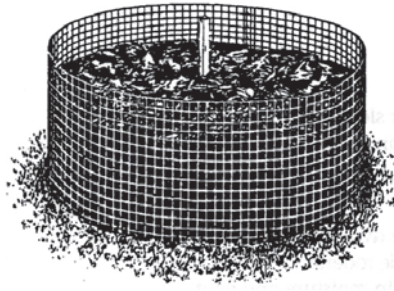
- ⊘ Feoil, iasc, cnámha, craicne, putóga nó earraí ardphróitéine eile (táirgí déiríochta, uibheacha, cáis, ramhar, etc.);
- ⊘ Cinn síolta fiailí agus fréamhacha fiailí ionracha cosúil le eidhneán, ceangail féar scuitseach agus dris.
- ⊘ Plandaí atá ionfhabhtaithe le feithidí nó le galair.
- ⊘ Leam cat nó madra agus luaithreach.

Cén sórt boscaí bruscair atá ann?

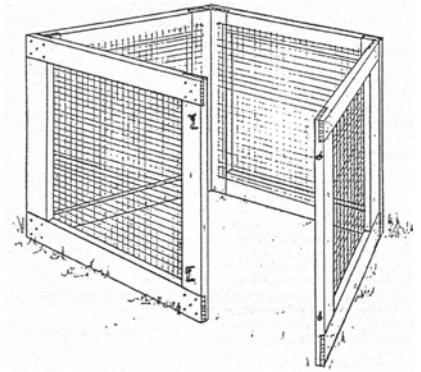
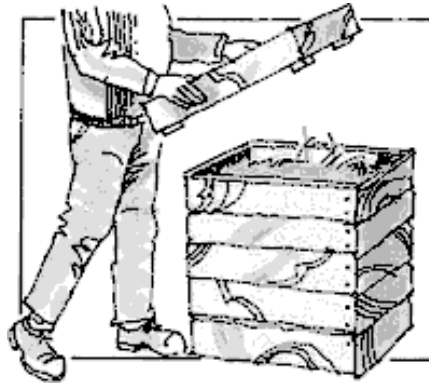
🌿 Boscaí bruscair atá ar fáil ar bhonn tráchtála: is féidir iad seo a cheannach ó asraonta miondíola éagsúla, ionaid garraíodóireachta agus siopaí cruu-earraí. Díolann go leor údarás áitiúil in Éirinn boscaí bruscair coinneála plaisteacha ar phraghsanna laghdaithe agus is minic a bhíonn bosca cistine acu freisin. Mar sin bí cinnte seiceáil le fáil amach cad atá á thairiscint i do cheantar.

🌿 Tóg do bhoscaí bruscair féin as ábhair tharrtháilte, barrachais nó dramhaíola: is féidir bloic, brící, carraigeacha, fál, painéil mhiotail, pailléid, adhmaid agus sean-araidí bruscair a úsáid chun do bhosca bruscair féin a thógáil. Taispeántar roinnt samplaí thíos:

Tógáil do bhoscaí bruscair féin as ábhair nua: is féidir adhmaid, mogalra sreinge, fálú, coinchréit, bloic agus brící a úsáid.

Cad iad na pointí maithe agus olc a bhaineann leis na córais seo?

Pointí Dea - príomhbhuntaistí

- ✓ An bealach is simplí chun múirín a dhéanamh.
- ✓ Ar a laghad dian ar shaothar.
- ✓ Inaistrithe: a luaithe a dhéantar carn, is féidir an chuid is mó de na boscaí bruscair a thógáil óna chéile agus a atógáil i gcuid eile den ghairdín.
- ✓ Solúbtha: tá carn amháin nó aonad coinneála oiriúnach do scoileanna níos lú agus is féidir sraith chairn nó boscaí bruscair a úsáid ar áitribh scoile níos mó.
- ✓ Is féidir múirín a bhaint as blúirí bia fásúla má chuirtear iad in ábhair ghairdín múirínithe.
- ✓ Tá roinnt aonad coinneála go maith chun lotnaidí a eisiamh agus taise a choinneáil le haghaidh múirínithe éifeachtach.
- ✓ Cuireann aonaid sealbhaithe le claibíní nó clúdaigh cosc ar an mbáisteach iomarcach an carn a mhaothú.

Drochphointí - príomh-mhibhuntaistí

- ✗ Mall: tógfaidh sé chomh fada le 6-18 mí múirín a tháirgeadh.
- ✗ Is féidir le chairn neamhchlúdaithe éirí ró-fhliuch nó triomú amach go héasca i aimsir níos teo/thirim.
- ✗ Ní fhéadfaidh teochtaí níos fuairé síolta fiaíil agus galair plandaí a mhilleadh go hiomlán.

Conas a dhéanaim múirín ag baint úsáide as carn nó bosca bruscair?

Tá 5 phríomhchéim i gceist maidir le carn nó bosca coinneála a úsáid chun múirín a dhéanamh do d'ábhair ghairdín, do bhearradh tírdhreacha agus do bhradáin bia a thagann ó phlandaí.

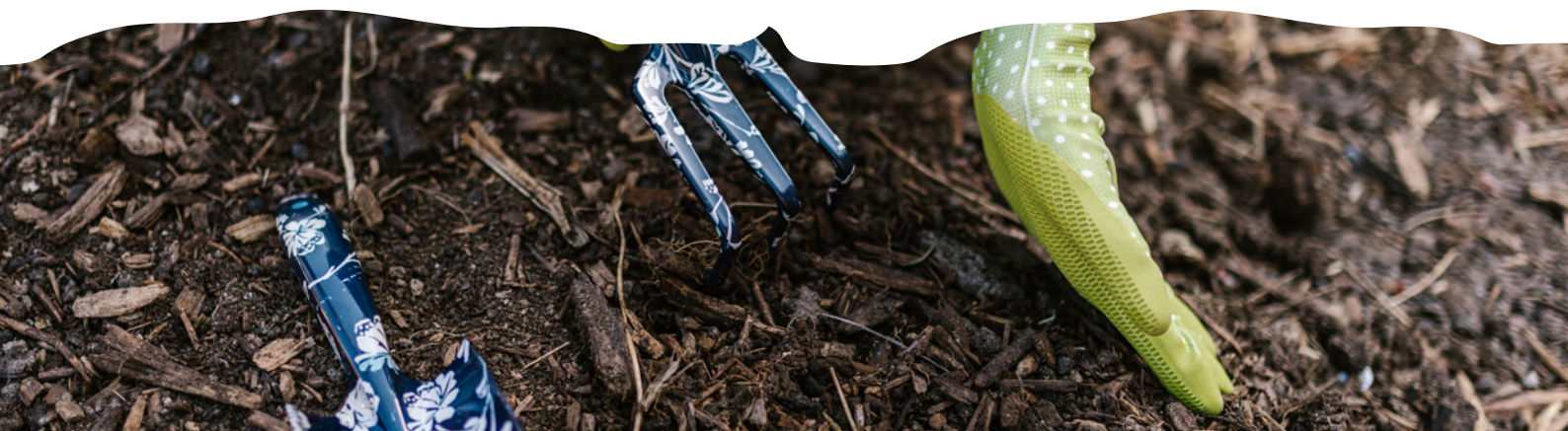
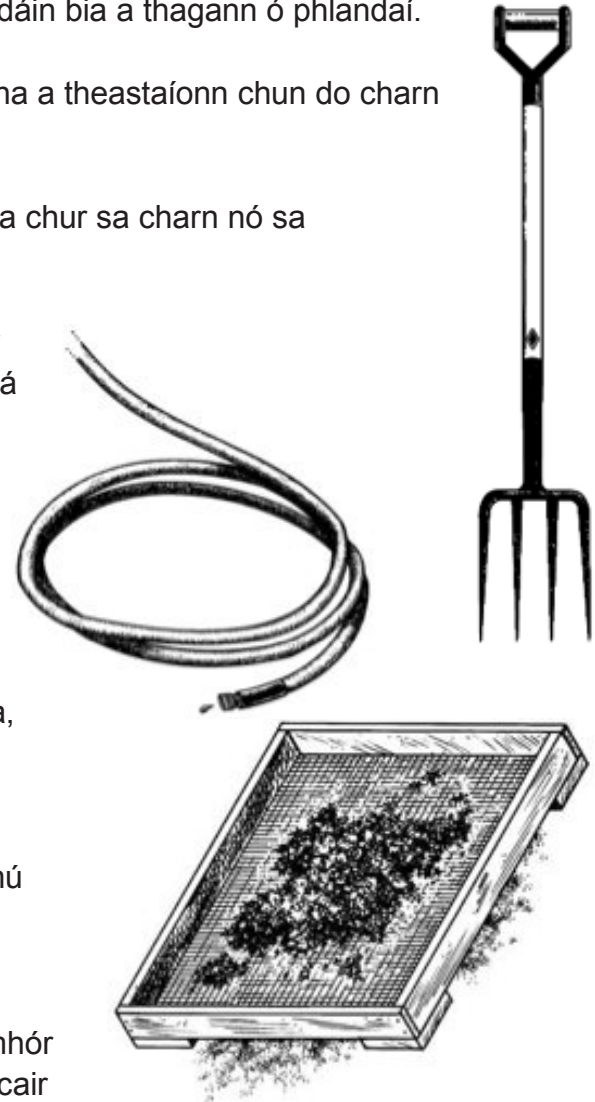
Ar an gcéad dul síos, is iad seo a leanas na huirlisí bunúsacha a theastaíonn chun do charn múirín nó do bhosca bruscair a choinneáil:

- ✔ Cuir forc isteach nó spád chun ábhair a mheascadh agus a chur sa charn nó sa bhosca bruscair.
- ✔ Píobán le spréachán nó canna uisce le ceann róis
- ✔ Scáileán de dhéantús baile le hoscaillí 10-20mm (b'fhéidir nach mbeidh gá leis má thochailtear múirín sa ghairdín nó má úsáidtear é mar mhóta).

1. Do bhosca bruscair a shocrú

Go hidéalach, ba cheart go mbeadh an láthair a roghnaíonn tú do do charn nó d'aonad sealbhaithe ar ithir lom i láthair scáthach nó go páirteach grianmhar. Is fearr é a bheith ar ithir mar cuireann sé seo ar chumas orgánaigh thairbheacha, feithidí agus péisteanna rochtain a fháil ar an ábhar lobhadh, agus cuireann sé aerú agus draenáil níos fearr chun cinn. Is féidir le do bhosca bruscair a choinneáil amach ó sholas díreach na gréine cuidiú leis na hábhair a choinneáil ó thriomú i míonna an tsamhraidh.

Chun aerú níos fearr a éascú, is féidir leat sraith craobhóga, gearrthóga tor, bearrtha crann mionghearrtha nó ábhair ró-mhór a chur leis ón scagadh go dtí an bun. Má tá do bhosca bruscair nó carn oscailte do na heilimintí, b'fhéidir go smaoineofá ar é a chlúdach le plaisteach, le seanchairpéad nó le píosa sraithadhmaid chun an bháisteach a choinneáil ó bheith ag maothú an chairn i míonna an gheimhridh agus spreagadh a thabhairt do na horgánaigh mhúirín níos mó (feithidí agus péisteanna) oibriú ar an gcarn. barr an chairn mar is maith leo coinníollacha tais agus dorcha.

2. Cuir ábhair leis de réir mar a ghintear iad

Tosaíonn múiríniú nuair a bhíonn tú ag déanamh garraíodóireachta nó ag cothabháil an tírdhreacha timpeall do scoile. Agus úsáid á baint agat as secateurs, gearr gais nó plandaí níos mó ina bpíosaí níos lú (4-6”) agus cuir isteach i mbuicéad, tub, bosca bruscair nó mála ath-inúsáidte iad. Folmhaigh na ciúmhsóga ar an talamh os comhair do bhosca bruscair nó carn. Má tá go leor gearrtha féir agat, déan cinnte foinse carbóin a chur leis mar dhuilleoga nó bearrtha tor. Ansin meascadh agus uisce na n-ábhar. Draenáilfidh aon uisce barrachais isteach sa talamh in ionad ró-mhaothrú ábhair mhúirín laistigh den bhosca bruscair. Nuair a bheidh sé uisceaithe, níl le déanamh ach an meascán ábhar a chur le do mhúiríneoir nó do chairn. An chéad uair eile a bheidh tú ag gairdín, déan na céimeanna seo arís, ach sula gcuirtear níos mó ábhar leis, bain úsáid as an bhforc páirce chun na hábhair atá ann cheana féin a sheiceáil le haghaidh taise leordhóthanach.

3. Cuir blúirí bia isteach sa charn i gcónaí

Aicmítear blúirí bia mar ábhar glas agus ní dhéantar iad a mhúiríniú go maith leo féin. Cosúil le féar leis féin, is gnách go mbíonn blúirí bia ró-fhliuch agus is féidir go n-éireoidh siad salach agus boladh leo féin. Mar sin, níor cheart blúirí bia a chur leis ach le carnáin de ghearrthóga tírdhreacha atá ann cheana féin nó le boscaí bruscair a bhfuil an tríú cuid ar a laghad lán le hábhair ghairdín. Is féidir blúirí bia díorthaithe ó phlandaí a chur le bosca múirínithe díreach sula gcuirtear níos mó ábhar gairdín agus tírdhreacha leis mar a thuairiscítear i gcéim 2 thuas.

Folmhaigh do chady bia isteach sa bhosca bruscair agus measc leis na hábhair atá ann cheana féin. Ansin clúdaigh le sraith úr de mhaisithe gairdíní agus tírdhreacha measctha ionas go gcuirtear an bia sa charn. Mura bhfuil go leor ábhar gairdín agat (i rith an gheimhridh) is féidir leat roinnt ábhar a bhaint as barr an chairn nó an bhosca bruscair, an bia a shuimiú agus a mheascadh leis na hábhair atá ann cheana féin agus ansin na hábhair gairdín a baineadh ar an mbarr a athsholáthar. Má tá carn múnla duille agat, ansin is féidir scraps bia a chur leis agus a mheascadh le hábhair atá ann cheana féin agus ansin clúdaithe le sraith duilleoga.

4. Monatóireacht a dhéanamh ar an carn

Tá sé ríthábhachtach go n-oibreoidh sé i gceart le monatóireacht rialta a dhéanamh ar do charn múirín. Chun seo a dhéanamh, níl le déanamh ach tochailt isteach sa charn le do pháirc nó forc spadála agus seiceáil cad atá istigh. Bain úsáid as do chuid céadfaí lena insint duit cad atá ar siúl. Ag brath ar riocht an chairn, ba cheart na céimeanna seo a leanas a ghlacadh:

- ró-thirim - cas an carn agus cuir taise leis
- ró-fhliuch - cas an carn agus cuir ábhair níos tirime leis. Smaoinigh ar an gcarn nó ar an mbosca bruscair a chlúdach má bhíonn sé faoi lé an iomarca báistí.
- tais istigh ach níl sé ina mhúiríniú, ansin measc roinnt ábhar “glas” isteach
- boladh go holc, d’fhéadfadh go mbeadh an carn ró-fhliuch nó go bhfuil an iomarca gearrtha féir nó blúirí bia ann mar sin measc na hábhair “donn” níos tirime chun é a chothromú
- ag snámh le feithidí, ansin is dócha nach bhfuil tú ag adhlacadh blúirí bia domhain go leor isteach sa charn.

Ná bíodh imní ort mura dtéitear leis an gcarn. Ní bhíonn teas ag teastáil ón modh fionnuar agus níos moille seo chun múirín maith a dhéanamh.

5. Bain tairbhe as - Ag baint do mhúirín

Ós rud é go gcuirtear ábhair leis go leanúnach, dianscaoileann siad i gcéimeanna. Is gnách go mbíonn an múirín críochnaithe suite laistigh agus ag bun an chairn nó an bhosca bruscair, agus tá ábhair dhianscaoilte páirteach níos gaire don bharr agus don taobh. Má tá na coinníollacha ceart (meascán maith d'ábhair agus leibhéal taise cuí), i sé mhí go bliain, gheobhaidh tú roinnt múirín críochnaithe. Le haghaidh chairn, déan ach forc as na hábhair go páirteach a dhianscaoileadh ón mbarr agus ón taobh agus cuir tús le carn nua leis an ábhar seo. Fághtar ansin thú le múirín críochnaithe le húsáid i do ghairdín nó sa tírdhreach.

Ag brath ar an bhosca bruscair atá agat, bíonn éagsúlacht ag baint le do mhúirín a bhaint. Dearfar cuid acu le doras gaiste ag bun nó taobh a osclaíonn chun an múirín a bhaint go héasca. Éilíonn an chuid is mó iarracht beagán níos mó. Má tá an spás agat, ansin bain, díchoimeáil nó oscail suas an bosca bruscair agus cuir in aice leis an gcarn ábhar atá ann cheana é. Ansin forc as na hábhair úra agus leathlofa agus cuir go díreach isteach sa bhosca bruscair folamh iad go dtí go dtiocfaidh tú síos go dtí an múirín críochnaithe.

Nuair a bheidh an múirín bainte den chairn nó den aonad coinneála agat, is féidir leat an múirín a úsáid mar mhóta nó mar leasú ithreach. Má tá go leor ábhar adhmaid sa mhúirín nó más mian leat meascán potaithe a dhéanamh, is féidir leat an múirín a scagadh le scáileán de dhéantús baile nó trí úsáid a bhaint as tráidire ón ionad garraíodóireachta ina gcoimeádtar plandaí potaithe. Is féidir scáileán baile a dhéanamh ach roinnt mogalra nó éadach crua-earraí a ceapaire idir dhá chearnóg déanta as 2" x 2s" nó fráma adhmaid 2" x 4" a dhéanamh agus roinnt mogall a cheangal den bhun cosúil leis an gceann a thaispeántar leis an uirlisí eile ag tús na rannóige seo. Mura bhfuil aon úsáid agat as na hábhair síobháilte mar mhóta is féidir leat iad a chur ar ais isteach i do charn múirín nó i do bhosca bruscair.

Conas is féidir liom an próiseas a bhrostú?

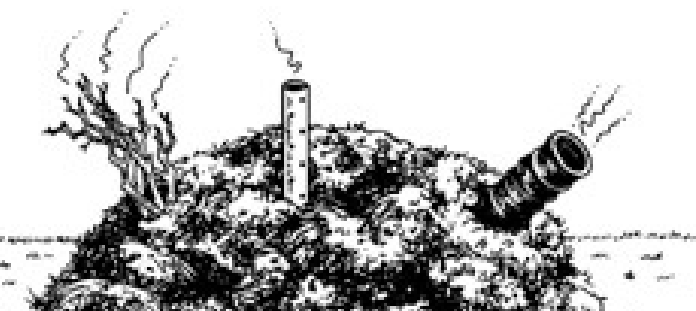
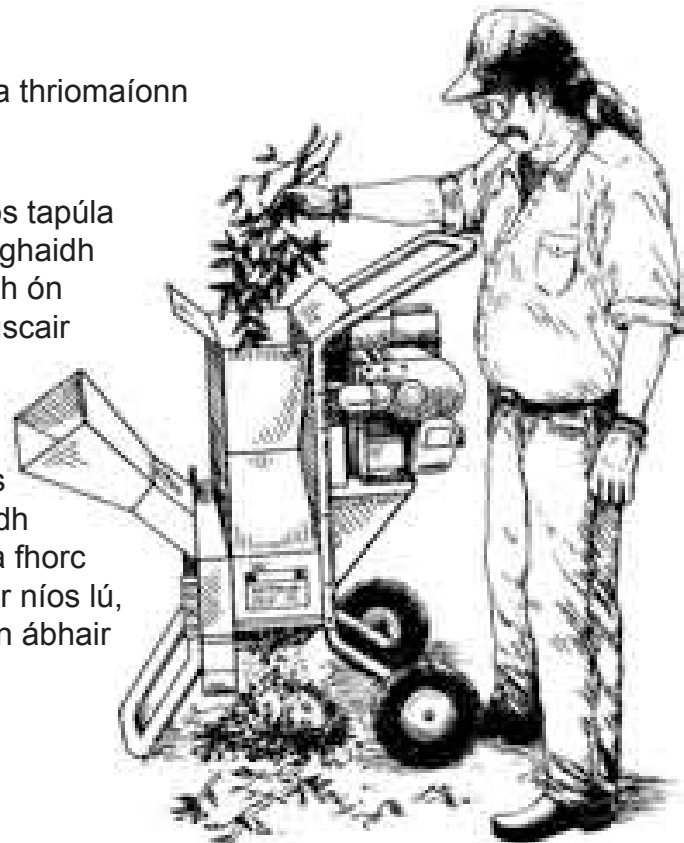
Tá roinnt bealaí inar féidir leat cabhrú leis an bpróiseas múirínithe a bhrostú ionas gur féidir leat múirín a dhéanamh i gceann 3-6 mhí in ionad bliana nó níos mó trí:

💡 **Ag baint úsáide as píosaí níos lú:** Gearr, gearr suas nó stiall na hábhair gairdín ina bpíosaí níos lú.

💡 Ábhair a mheascadh le chéile sula gcuirtear sa bhosca bruscair iad: Coinníonn meascán maith ábhar glas agus donn na créatúir mhúirín sásta agus ag obair go dian.

💡 Taise a chur leis nuair a bhíonn ábhair tirim: Nuair a thriomaíonn ábhair, stopann nó moillíonn an múiríniú.

💡 **Carn casaidh:** Is féidir leat múirín a dhéanamh níos tapúla trí ábhair a chasadh agus a aeráil gach 1-2 mhí. Le haghaidh chairn, bain úsáid as forc páirce chun ábhair a bhogadh ón seancharn chun ceann nua a thógáil. Má tá boscaí bruscair á n-úsáid agat, is féidir leat ábhair a iompú ó araid amháin go ceann eile. Nuair a bhíonn bosca amháin in úsáid agat, is féidir leat an bosca bruscair a thógáil amach, é a shocrú in aice leis na hábhair mhúirín agus forc a úsáid chun é a chasadh. Mura bhfuil tú ag iarraidh an carn iomlán a chasadh is féidir leat na seanábhair a fhorc suas sula gcuirfidh tú níos mó leis. Sna boscaí bruscair níos lú, is féidir measctóir den chineál corkscrew a úsáid chun ábhair a shruthlú agus chun aer a chur leis.

An bhfuil aon rud eile is gá dom a fhios?

Má tá maoin mhór agat, b'fhéidir go mbeidh ort níos mó ná bosca bruscair nó carn amháin a shocrú. Braitheann líon na gcarn nó na mbosca bruscair a theastaíonn:

- 🌿 Méid do mhaoine agus an méid ábhair atá agat
- 🌿 Cé mhéad spáis atá ar fáil le haghaidh múirínithe
- 🌿 Méid na n-araidí nó na chairn
- 🌿 Cé chomh tapa agus is féidir leat múirín a dhéanamh.

Ar ámharáí an tsaoil, is féidir leat níos mó boscaí bruscair a chur leis go héasca nó níos mó chairn a thógáil nuair is gá duit iad. Cuimhnigh nár cheart carnanna a thógáil os cionn 1.5m ar airde mar go ndlúthaíonn chairn mhóra go héasca ar féidir leo aer a bhrú amach as an gcarn, bac a chur ar shreabhadh an aeir agus orgánaigh mhúirín a mhúchadh. I gcás chairn níos mó, is féidir leat gaothairí a chur isteach nó faoi bhun an chairn chun aerú éighníomhach a éascú. Is féidir é seo a bheith ina phíobán bréifnithe nó i gcrann beag brainsí.

Cuidíonn an chairt seo a leanas le fabhtcheartú a dhéanamh ar fhadhbanna coitianta a bhaineann le chairn agus aonaid sealbhaíochta

Comharthaí	Cúis	Réitigh
Tá boladh bréan ag carn	<ul style="list-style-type: none"> Níl go leor aer Carn ró-fhliuch Feoil agus iasc curtha le carn 	<ul style="list-style-type: none"> Cas é, cuir gais tirime cúrsa, tuí, féar tirim, duilleoga nó bearradh toir. Teorainn a chur le blúirí bia go cinn fhásúla.
Clumps de féar slimy, boladh géar amóinia	<ul style="list-style-type: none"> Iomarca féar úr 	<ul style="list-style-type: none"> Fág gearrthacha ar an bhfaiche nó lig dóibh triomú ar feadh lá nó dhó sula mbaileofaí iad le haghaidh múirín. Measc i duilleoga donn, tuí, féar, bearradh tor, gais, gais, nó bearrtha adhmaid. Cuimhnigh ar an riail 50/50 maidir le hábhair glas agus donn a mheascadh.
Tá carn tirim ar fud	<ul style="list-style-type: none"> Ní leor uisce An iomarca ábhar adhmaid Tá carn i suíomh grianmhar D'fhéadfadh go mbeadh carn ró-bheag 	<ul style="list-style-type: none"> Cas é agus bog ábhair. Carn clúdaigh. Cuir ábhair úra glasa leis. Bog an bosca bruscair go dtí áit níos scáthaithe. Cuir ábhair leis nó cuir le chéile le carn eile.
Tá carn tais, ach adhmaid agus ní múirínithe	<ul style="list-style-type: none"> Tá ábhair ró-mhór Easpa ábhar glas 	<ul style="list-style-type: none"> Gearr nó stialladh ábhair. Cas agus meascadh isteach foinse ábhar glasa mar ghearrthacha féir nó aoileach ainmhithe.
Beannaíonn sluaite cuileoga duit nuair a osclaíonn tú an clúdach	<ul style="list-style-type: none"> Tá carn ró-fhliuch Cuirtear scraps bia ar an mbarr 	<ul style="list-style-type: none"> Measc isteach ábhair thirim nó cuir roinnt ar a bharr. Cuir blúirí bia laistigh den chairn. Clúdaigh carn le nuachtán fliuch nó le leathán plaisteach.
Cónaíonn francaigh sa charn	<ul style="list-style-type: none"> Dramhaíl bia ardphróitéine i gcarn Dramhaíl bia ar an mbarr Te agus tirim 	<ul style="list-style-type: none"> Stop ag cur táirgí ainmhithe sa bhosca bruscair. Cuir blúirí bia isteach i gcarn. Cas carn go minic chun cur isteach ar neadú. Cuir mogalra faoi bhun an chairn nó araid nó timpeall air.
Ní carn teas suas	<ul style="list-style-type: none"> Gan a dhóthain ábhar Ró-thirim Ní leor ábhar glas úr Cáithníní ró-mhór Dlúth nó ró-dhlúth - gan aon spásanna aeir i gcarn 	<ul style="list-style-type: none"> Déan baisceanna níos mó. Cuir taise leis nuair a chastar an carn. Cuir ábhair úra glas leis nuair a chastar iad. Gearr nó stialladh ábhair. Cas chun aer a thabhairt isteach agus scaoil suas an carn.
Tá carn laghdaithe, ach tá cuma ní hiomalartuithe	<ul style="list-style-type: none"> Taobh amuigh den carn atá tirim, taobh istigh is dócha múirín 	<ul style="list-style-type: none"> Seiceáil i gcarn le haghaidh múirín críochnaithe. Mura bhfuil múirín réidh, cas carn, cuir uisce más gá agus lig dó críochnú. Má tá múirín réidh, bain an múirín amach agus bain úsáid as ábhar neamh-dhianchumtha chun baisc nua a thosú.

An bhfuil aon úsáidí speisialta don chineál seo múirínithe?

Is féidir fóid nó duilleoga a mhúiríniú leo féin chun barrithir loam fód nó múirín de mhúnla duille a tháirgeadh. Is ábhair iontach iad seo le bheith agat do do ghairdín ach teastaíonn neart ábhar chun iad a thosú.

Múirín fód

1. Is féidir fóid a chruachadh fréamhacha suas chun carn fada a dhéanamh.
2. Clúdaigh le plaisteach dubh chun solas a eisiáil agus an féar a chosc ó athfhás.
3. Lig an carn suí ar feadh 1-2 bliana roimh an fómhar.
4. Chun an próiseas múirínithe a bhrostú, is féidir leat uisce a spréadh agus beagán leasachán nítrigine a chur idir na sraitheanna fód sula gclúdaíonn tú iad le plaisteach dubh.
5. Seiceáil an carn go tréimhsiúil chun a chinntiú go bhfuil an carn tais go leor
6. Is táirge iontach ithreach é Sod loam a bhfuil ard ábhar orgánach ann.

Múnla Duilleog

1. Is féidir na duilleoga a chruachadh i gcarn beag nó mór nó iad a chur isteach i mbosca nó i gcaighean coinneála.
2. Bí cinnte na duilleoga a fhliuchadh go maith mar ní bhriseann duilleoga tirim go tapa.
3. Monatóireacht a dhéanamh go tréimhsiúil ar chairn le haghaidh taise, ag cur uisce nuair a thri omaíonn an carn.
4. Lig do carn múirín a dhéanamh ar feadh 1-2 bliana.
5. Fómhar nuair a bhíonn na duilleoga brioscach agus is cosúil le táirge atá cosúil le múirín garbh.
6. Is móta nó leasú ithreach gan íoc é múnla duille do phlandaí grámhara aigéadacha.